

THE ROLES AND FEATURES OF SONGS IN EARLY ENGLISH LEARNING

Ivana Paula Gortan-Carlin

Juraj Dobrila University of Pula, Faculty of Educational Sciences, Croatia, igcarlin@unipu.hr

Gordana Dobravac

Juraj Dobrila University of Pula, Faculty of Educational Sciences, Croatia, gdobravac@unipu.hr

Abstract: Due to its vocal-instrumental structure, songs can help in acquiring different types of knowledge simultaneously, i.e. they can help develop both language and musical skills. In this paper, the quantity and quality of songs was investigated to study what is their role, and if they foster the development of musical skills alongside language skills. The term 'role' is defined as the contribution the song gives to a specific domain encompassed in the English language learning process and that is prescribed by the Curriculum for the subject English language for primary education (2019). The prescribed domains are communicative competence, intercultural competence, and intercurricular and common topics. In line with the paper aim, the following research questions were formulated: What is the role of songs included in the textbooks in respect to the requirements given by the Curriculum? What are the features of songs included in the textbooks? Do the songs included in the textbooks foster musical skills? Since that the learning of English should contribute to the overall development of pupils and positively affect the development of basic competences, in alignment with the research questions, the following was hypothesized: the role of songs are in relation with the prescribed aims for English classes, the song features are linked to all the domains of the subject English language, the songs contribute to the development of musical skills. A qualitative approach was selected to analyze the songs included in textbooks used in primary education from first to fourth grade. The textbooks analyzed are approved by the Ministry of Education of the Republic of Croatia. The results show that the songs mostly have a role to foster the communicative competence, and to a lesser degree they foster the intercultural competence and intercurricular topics. The textbook for first grade that is designed according to the new Curriculum for the subject English language, shows a relevant qualitative improvement compared to the books designed according to the previous Curriculum (2006).

Keywords: music, methodology of teaching music, methodology of teaching English, early English learning, textbook analysis

ULOGA I OBILJEŽJA PJESAMA U RANOME UČENJU ENGLESKOGA JEZIKA

Ivana Paula Gortan-Carlin

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, igcarlin@unipu.hr

Gordana Dobravac

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, gdobravac@unipu.hr

Sažetak: Putem pjesme, zbog njezine vokalno-instrumentalne strukture, mogu se usvojiti različita znanja istovremeno, odnosno mogu se razviti i jezične i glazbene vještine. U ovome radu istražuje se koliko glazbenih jedinica (pjesama) sadrže udžbenici engleskoga jezika, koja je njihova uloga te doprinose li, uz razvoj jezično-komunikacijskih, i razvoju glazbenih vještina. Pod pojmom uloge podrazumijeva se doprinos pjesme domenama koje obuhvaća učenje engleskoga kao stranoga jezika, a koje su propisane Kurikulumom nastavnog predmeta Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije Republike Hrvatske (2019). Domene koje obuhvaća nastavni predmet Engleski jezik jesu: komunikacijsko-jezična kompetencija i međukulturalna komunikacijska kompetencija te više međupredmetnih tema. U skladu s ciljem istraživanja, postavljena su sljedeća istraživačka pitanja: Koja je uloga pjesama zastupljenih u udžbenicima s obzirom na zahtjeve kurikulumu?; Koja su obilježja pjesama zastupljenih u udžbenicima?; Jesu li u udžbenicima zastupljene pjesme kojima se potiče međupredmetna povezanost (razvoj glazbenih vještina)? S obzirom na to da učenje engleskog jezika treba doprinijeti cjelovitom razvoju učenika te se pozitivno odražavati na razvoj osnovnih kompetencija, u skladu s postavljenim istraživačkim pitanjima pretpostavlja se sljedeće: uloga pjesama povezana je sa svim ciljevima nastave engleskoga jezika; obilježja pjesama povezana su sa svim domenama nastavnoga predmeta Engleski jezik; pjesme doprinose razvoju glazbenih vještina. Provedeno je kvalitativno istraživanje - analiza pjesama zastupljenih u udžbenicima od prvog do četvrtog razreda osnovne škole propisanih Katalogom odobrenih udžbenika Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Rezultati istraživanja pokazali su da je uloga pjesme uglavnom u doprinosu razvoju komunikacijsko-jezične kompetencije, a da analizirane pjesme u manjem dijelu doprinose razvoju međukulturalne komunikacijske

kompetencije. Udžbenik za prvi razred osnovne škole, izrađen u skladu s novim Kurikulumom za nastavni predmet Engleski jezik (2019), pokazuje znatan kvalitativni pomak u odnosu na udžbenike nastale na temelju Nastavnog plana i programa iz 2006.

Ključne riječi: glazbena kultura, metodika glazbene kulture, metodika nastave engleskog jezika, rano učenje engleskog jezika, analiza udžbenika

1. UVOD

Još je davne 1962. G. Bartle u svome članku *'Music in the classroom'* ukazao na sljedeću činjenicu: iako je najočitiiji razlog korištenja pjesme u nastavi stranog jezika – užitak, pjesma je mnogo više - pjesma je sredstvo bogatih mogućnosti doprinosa učenju. Bartle kao primjer raspona multifunkcionalnosti pjesme navodi izravne doprinose usvajanju stranog jezika (npr. ponavljanje gramatike, pomoć pri pamćenju složenijih fraza i struktura, što doprinosi tečnosti govora, ponavljanje već znanoga i učenje novogarječnika), doprinose afektivnoj sferi učenja (npr. stvaranje pozitivnog stava prema stranome jeziku, motivacija za učenje) i doprinose općem znanju (npr. stečeno znanje zemljopisa i povijesti kroz tekst pjesama). Od te godine pa do danas mnogobrojna su istraživanja i empirijski dokazala spomenute dobrobiti pjesme u nastavi stranoga jezika. Primjerice, djelovanje pjesama na učenje jezika dokazano je poboljšanim rječnikom i izgovorom, boljim prisjećanjem riječi naučenim pjevanjem (Engh, 2012), boljim gramatičkim znanjem (Busse et al., 2018), većom motivacijom za učenje jezika (Aguirre et al., 2016) i stvaranjem pozitivne atmosfere (više u: Engh, 2012 i Ludke & Weinmann, 2012).

Pjesma je također pogodna za sve dobne skupine i populacije s posebnim potrebama. Iako se učenje uz pjesmu tradicionalno veže uz proces učenja kod mlađe djece, istraživanja su pokazala da pjesme ima pozitivan učinak u učenju stranoga jezika i u populaciji starije djece, između 12 i 13 godina (Ludke, 2018) te odraslih (Schön et al. 2008, Ludke et al., 2014). Koliko je utjecaj pjesme pozitivan i u kognitivnoj i afektivnoj sferi, svjedoči i novije istraživanje (Busse et al., 2018) u kojem se pokazalo da pjesma uvelike pomaže učenju stranog jezika kod djece migranata. U toj populaciji učenika, zbog često doživljene traume, postojepoteškoće u učenju i posebne emocionalne potrebe u novoj školskoj sredini, a jezik nove školske sredine treba usvojiti što prije. Navedeno je istraživanje pokazalo da su djeca značajno poboljšala svoje jezično znanje te su gramatičke strukture iz pjesama prenijeli u govor. Iz toga se istraživanja također saznaje o dobrom primjeru kako se može ciljano skladati pjesme koje potiču pravilno usvajanje gramatičkih struktura u djece osnovnoškolske dobi. Njemački su profesori Fuchs i Röber (2008) skladali 13 pjesama za poticanje fonologije i gramatike njemačkog jezika za djecu od 2. do 4. razreda osnovne škole. Dakle, pozitivan učinak pjesme na usvajanje jezika dokazan u populacijamarazličite dobi. Za potrebe ovog članka zadržat ćemo se na dobrobiti korištenja pjesme u nastavi učenja stranog jezika kod djece osnovnoškolske dobi od 1. do 4. razreda.

S obzirom da djeca te dobi nemaju još razvijene koncepte gramatičkih kategorija, njima nismo u mogućnosti objasniti jezičnu strukturu i pravilnosti pomoću gramatičkih pravila (kao kod odraslih) pa su pjesme pogodne za pamćenje pravilnih gramatičkih struktura. Čestim se izlaganjem određenoj strukturi ostavlja djeci da sami uoče pravilnost, kao što čine pri usvajanju materinskog jezika. Kada je riječ o izgovoru, poznato je da mlađa djeca imaju sposobnost precizno artikulirati glasove stranog jezika koji ne postoje u njihovu materinskom jeziku. Istraživanja pokazuju da od svih jezičnih vještina učinak godina najviše djeluje na usvajanje izgovora, tako da stariji učenici imaju više poteškoća u usvajanju pravilnoga izgovora riječi od djece mlađe dobi (Hopp & Schmid, 2011). Stoga je korisno djecu što više izložiti multimedijalnim materijalima na ciljanome jeziku. I u domeni usvajanja novih riječi strategije učenja koje koriste pjesmu dobrodošle su jer mlađa djeca ne znaju još dobro čitati, a ako i znaju, često se tehnika čitanja materinskog jezika ne može automatski preslikati na strani jezik (npr. hrvatski koncept *jedno slovo = jedan glas* nije primjenjiv u engleskome jeziku). Pjevanje, osim što pozitivno utječe na jezičnu domenu, djeluje poticajno i na nejezične aspekte učenja stranog jezika, kao što su motivacija (Aguirre et al., 2016) i stvaranje opuštene atmosfere, a to učenike čini otvorenijima za učenje stranog jezika (Engh, 2012). Isto tako, mlađa djeca imaju kraći raspon pažnje pa se s pjesmom može ponovo zadobiti dječja pažnja nakon dijela sata u kojem su korištene druge metode poučavanja.

Koliko je veza jezika i glazbe prirodna, vidljivo je i iz primjeraprvih oblika komunikacije između majke i novorođenoga djeteta. Maminski se govor, oblik govora koje koriste majke u komunikaciji s djetetom, odlikuje pjevnom intonacijom, a često se koriste uspavanke i razne melodije za smirivanje djeteta. Veza između jezika i glazbe smatra se toliko dubokom i neraskidivom da se predlaže i integrirano podučavanje glazbe i jezika. Tako je, primjerice, stvoren *European Music Portfolio: A Creative Way into Languages* (Ludke & Weinmann, 2012) u kojemu se predlažu aktivnosti koje bi iskoristile sličnosti između glazbe i jezika jer su oba oblika komunikacije takva da uključuju razvojni put vještina razumijevanja i proizvodnje. Na primjer, vježbe koje se koriste u glazbi za poticanje ritmičke senzibilnosti mogu pomoći u zapažanju ritma i intonacije stranog jezika. Uz to autori smatraju da će pjesma u nastavi pridonijeti razvoju dječje (i učiteljeve!) kreativnosti i svjesnosti različitih emocionalnih stanja koja

pjesme i riječi pobuđuju. O vezi jezika i glazbe svjedoče i istraživanja iz područja kognitivne neuroznanosti iz kojih proizlazi da su iste neuralne mreže uključene u leksičku obradu i obradu melodija (Schön et al., 2010). Na temelju navedenoga razvidno je da je pjesma poželjni medij koji pozitivno utječe na različite elemente kognitivne i afektivne sfere djetetova procesa učenja.

1.1. Kurikulum nastavnog predmeta Engleski jezik za osnovne škole Republike Hrvatske

Republika Hrvatska je 2015. godine započela obrazovnu reformu te su, u skladu s time, objavljeni novi kurikulumi za nastavne predmete. Prema Kurikulumu nastavnog predmeta Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije (NN 7/2019), svrha učenja i poučavanja predmeta Engleski jezik jest da *'potiče i osigurava razvoj komunikacijske i međukulturne kompetencije, doprinosi cjelovitome razvoju učenika te se pozitivno odražava na razvoj svih temeljnih kompetencija'*. Odgojno-obrazovni procesi odvijaju se *'u poticajnome i sigurnome okružju u kojemu svaki učenik ima priliku ostvariti uspjeh, a posebno je važno promicanje suradnje, poticanje kreativnosti i uvažavanje kulturnih različitosti'*.

Kurikulum definirati domene koje su nedjeljiva cjelina, a odgojno-obrazovni ishodi određenih domena su sljedeći:

1. *Komunikacijska jezična kompetencija* - stjecanje znanja o engleskome jeziku (vokabular, gramatika, izgovor i pravopis; stilovi i registri govorenoga i pisanoga engleskog jezika; obilježja verbalne i neverbalne interakcije)
2. *Međukulturna komunikacijska kompetencija* - učenik postaje međukulturno kompetentan što znači da je sposoban uočiti i interpretirati sličnosti i razlike među kulturama, empatičan, prilagodljiv i otvoren za razumijevanje, prihvaćanje i uvažavanje govornika engleskoga jezika i njihovih kultura
3. *Samostalnost u ovladavanju jezikom* – učenikov afektivni i kognitivni razvoj, razvoj kritičkoga mišljenja, kreativnoga izražavanja i metakognitivnih sposobnosti, razvoj medijske pismenosti.

Kurikulum također naglašava da je engleski jezik, zbog svoje predmetne posebnosti, tj. činjenice da je jezik istodobno i sadržaj i sredstvo učenja i poučavanja, povezan sa svim međupredmetnim temama te gotovo svim nastavnim predmetima. Međupredmetne teme su Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, Poduzetništvo i Zdravlje. Pjesma se kao aktivnost preporučuje za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda u prvom ciklusu obrazovanja za sve tri domene: *'Poučavanje [...] temelji se na govornoj komunikaciji i učenju iz situacije posredstvom mimike, gesta, pokreta, likovnoga izraza, igre, pjesme i dramatizacije pomoću zornih sredstava.'* (istaknuli autori). Dakle, Kurikulumom je i formalno priznata vrijednost pjesme u ostvarivanju postavljenih ishoda nastave. No, zanimljivo je da u četvrtome razredu riječ 'pjesma' nije uključena u preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda.

2. CILJ I ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Iako nisu jedini izvor, udžbenici su još uvijek glavni izvor materijala za poučavanje. Stoga su njihove analize potrebne jer se time pokušava poboljšati pedagoški proces u interesu svih sudionika nastave (Andraka i Jurković, 2015). Cilj je ovoga rada istražiti koliko je u udžbenicima za engleski jezik iskorišten dokazan pozitivan doprinos pjesama u procesu učenja engleskog jezika kod djece osnovnoškolske dobi. Drugim riječima, koliko pjesme doprinose određenim domenama i temama propisanim Kurikulumom nastavnog predmeta Engleski jezik za osnovne škole. Kurikulum određuje tri domene koje definira kao jedinstvenu i nedjeljivu cjelinu i čiji se odgojno-obrazovni ishodi dopunjuju. Domene su povezane međupredmetnim temama te imaju jednaku postotnu zastupljenost u svim godinama poučavanja.

S obzirom na to da je riječ o nastavi engleskog jezika za djecu od prvoga do četvrtoga razreda osnovne škole, u preporuci za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda svih domena navodi se, uz ostale aktivnosti, i pjesma. Međutim, da bi pjesma ostvarila svoju ulogu mora i svojim glazbenim obilježjima biti primjerena za djecu te dobi. Samo ako je taj preduvjet ostvaren, tada pjesma može doprinijeti ne samo jezičnim već i glazbenim vještinama učenika.

1. U skladu s ciljem istraživanja postavljena su sljedeća istraživačka pitanja:
2. Koja je uloga pjesama zastupljenih u udžbenicima s obzirom na zahtjeve kurikuluma?
3. Koja su obilježja pjesama zastupljenih u udžbenicima?

Jesu li i u kojoj mjeri u udžbenicima zastupljene pjesme koje su glazbenim obilježjima primjerene ciljanoj dobnoj skupini učenika?

3. METODOLOGIJA

Korpus istraživanja čine udžbenici za rano učenje engleskog kao stranog jezika u prva četiri razreda osnovne škole. Udžbenik za prvi razred namijenjen je početnome učenju, udžbenik za drugi razred za drugu godinu učenja itd. Analizirani su udžbenici iz Kataloga odobrenih udžbenika za 2019./20. serije jednog autorskog tima. Izbor

udžbenika za analizu određen je s obzirom na broj škola koje su odabrale određeni udžbenik. Analizirana se serija udžbenika koristi u najvećem broju škola u Republici Hrvatskoj (<https://udzbenici.skole.hr/>).

Postupak: Ukupno su analizirana četiri udžbenika te su označene sve glazbene jedinice po pojedinom udžbeniku. Kvantificirane su sve jedinice (pjesme, brojalice, *chants*), ali su za potrebe ovoga rada analizirane samo pjesme. Kako bi analizirali pjesme u skladu s ciljem i dobili odgovore na postavljena istraživačka pitanja, izrađena je sljedeća tablica procjenjena temelju propisanih ishoda Kurikuluma:

	<i>Komunikacijska jezična kompetencija</i>	<i>Međukulturna komunik. kompetencija</i>	<i>Međupredmetne teme</i>	<i>Razvoj glazbenih vještina</i>
Doprinosi li pjesma:	Vokabular (preporučene teme) Gramatika Izgovor Struktura	... uočiti i interpretirati sličnosti i razlike među kulturama, empatičan, prilagodljiv i otvoren za upoznavanje različitosti (elementi druge kulture)	Učiti kako učiti, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba inform. i komun. tehnologije, Građanski odgoj i obrazovanje, Poduzetništvo, Zdravlje	Primjerenost (melodija, opseg pjesme), ritmičko čitanje, tempo, ugođaj
<i>Ime pjesme, vrsta pjesme</i>	Da/ne	Da/ne	Da/ne	Da/ne

Nakon toga određena su načela analize: a) za obilježja koja odražavaju načela kurikuluma, b) za glazbena obilježja.

a) Smatra se da pjesma doprinosi vokabularu učenika ako je tema pjesme istovjetna preporučenim temama Kurikulumu (vidi Kurikulum https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_139.html). Smatra se da pjesma doprinosi gramatičkom znanju ako se u pjesmi ponavlja određena gramatička struktura. Smatra se da pjesma doprinosi izgovoru ako se ponavljaju određeni glasovi koji ne postoje u hrvatskom fonetskom sustavu npr. /w/, /θ/, /ð/, /æ/, /ə/. Smatra se da pjesma doprinosi međukulturnoj komunikacijskoj kompetenciji ako su u pjesmi zastupljeni elementi kulturnih posebnosti zemalja engleskog govornog područja (npr. SAD, Australija, Kanada) ili elementi bilo koje kulture koja nije hrvatska. Smatra se da pjesma doprinosi međupredmetnim temama ako potiče: osobni i socijalni razvoj, sposobnost učiti kako učiti, uporabu informacijske i komunikacijske tehnologije, građanski odgoj i obrazovanje, poduzetništvo, zdravlje. Veza pjesme i domene Samostalnost u učenju zahtijevala bi drugačiju vrstu analize pa je iz tog razloga ta domena izostavljena u ovome istraživanju.

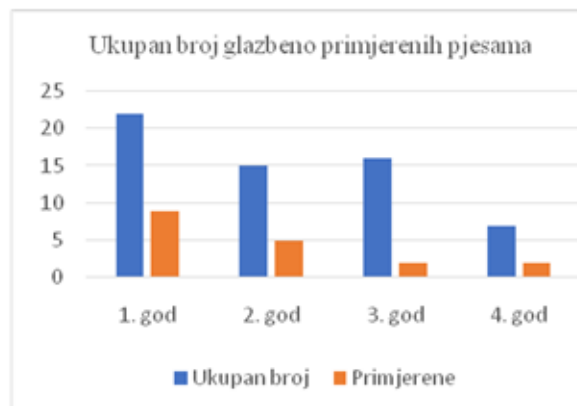
b) Smatra se da pjesma doprinosi glazbenoj vještini ako je raspon pjesme primjeren dječjem glasu koji se postupno razvija (a – d2), ako dijete može točno intonirati pjesmu, ako je u pjesmi istaknuta dinamika. Različito tempo i različiti ugođaj pjesme su glazbene sastavnice koje učenici od 1. do 4. razreda prepoznaju.

4. REZULTATI I DISKUSIJA

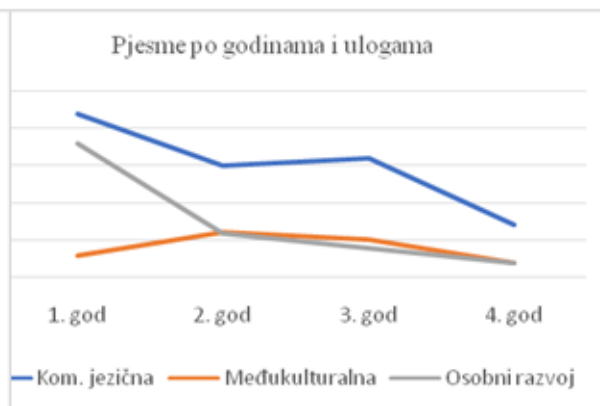
Analizirano je ukupno 60 pjesama koje su brojčano zastupljene po udžbenicima/godinama učenja na sljedeći način: 1. godina – 22 pjesme, 2. godina – 15 pjesama, 3. godina – 16 pjesama i 4. godina – 7 pjesama (*Slika 1*).

S obzirom na ulogu pjesme, provedena analiza pokazuje da za 1. razred od 22 pjesme sve doprinose komunikacijskoj jezičnoj kompetenciji, 3 doprinose međukulturnoj kompetenciji, a 18 se odnosi na međupredmetne teme. Od 16 pjesama zastupljenih u udžbeniku za 2. razred, 15 pjesama doprinosi komunikacijskoj kompetenciji, 6 doprinose međukulturnoj kompetenciji, a 6 međupredmetnim temama. Za 3. razred, od ukupno 16 pjesama, sve doprinose komunikacijskoj jezičnoj kompetenciji, 5 međukulturnoj, a 4 međupredmetnim temama. Za 4. razred od 7 pjesama, sve doprinose jezičnoj, 2 međukulturnoj kompetenciji, a 2 potiču međupredmetne teme. S obzirom na to da se koristila kvalitativna analiza, bitno je naglasiti da cilj nije bio utvrditi točan broj pjesama koje pripadaju kojoj domeni, već prikazati trend distribucije uloga (*Slika 2*).

Slika 1. Ukupan broj pjesama naspram broja glazbeno primjerenih pjesama po godinama

Slika 2. Broj pjesama po godinama i ulogama (komunikacijska jezična kompetencija, međukulturalna kompetencija i međupredmetne teme)

4.1. Obilježja koja odražavaju načela Kurikuluma

Iz analize pjesama vidljivo je, kao što je i očekivano, da pjesme ponajviše potiču domenu komunikacijske jezične kompetencije. Najčešće potiču ovladavanje vokabularom preporučenih tema (npr. *Robbie's Song* – slobodno vrijeme ili *The Finger Family* - obitelj), strukturu gramatičkih vremena (npr. *Kim's song* – Present Continuous, *We're going to the zoo* – Future Going To, *A Hunting We Will Go* – Simple Future, *April's song* – Simple Present, *Have You Ever Seen a Pinguin?* – Present Perfect) ili određene strukture (npr. *Welcome Back* – pitanja, *Summer Rap* – I would like to..., *Classroom Song* – there's, there are). Što se tiče izgovora, nekoliko pjesama može biti vježba za izgovor glasa /w/ (npr. *April's song* i *The Weather Song*), glasa /ð/ (*The Classroom Song*) ili /θ/ (*The Thank You Song*). Dobar je primjer pozitivne funkcionalnosti pjesme *After School* (4. razred) gdje stihovi ponavljanjem potiču pravilnu strukturu rečenice (redoslijed riječi), učenje priloga učestalosti i povezivanje zamjenica *he* i *she* s glagolskim nastavkom -s/-es u prezentu, a također sadrži riječi koje održavaju stvarne životne situacije (npr. *He often surfs the net*). Od propisanih jezičnih funkcija pjesme najčešće podupiru: postavljanje pitanja, imenovanje i brojanje. Međutim, uspoređujući kategorije vokabular – gramatika – izgovor, dobiva se dojam da je izgovor zapostavljen. Pod kategorijom izgovor ne misli se na opći izgovor engleskih riječi, već na vježbe izgovora glasova koji nisu prisutni u hrvatskome fonetskom sustavu, npr. izgovor glasa /θ/ koji predstavlja problem govornicima hrvatskog. Bilo bi dobro da se uvrste postojeće ili skladaju nove pjesme s tom funkcijom jer djeca te dobi lako usvajaju pravilan izgovor. Također, bilo bi dobro da se skladaju pjesme u kojima bi se koristile riječi u kontrastu (npr. *three- tree*) jer često govornici hrvatskoga jezika zbog nepostojanja glasa /θ/ u svome sustavu koriste /t/ ili po istom načelu npr. *had - head - /ae/* naspram */e/*. Također, riječima kontrastivnih fonetskih obilježja mogla bi se osvijestiti važnost učinkovitosti fonema na značenje riječi npr. *it - eat, sit - seat*. U prozodijska obilježja jezika ubrajaju se naglasak, ritam i duljina fonema, pa iako postoje univerzalne zakonitosti, većinom su prozodijske značajke svojstvene pojedinim jezicima. S obzirom na to da pjesma po svojoj prirodi uključuje slična prozodijska obilježja, mogla bi se više koristiti za osvještavanje učenika razlikama između materinskoga i ciljnoga jezika.

Analizirane pjesme najmanje doprinose domeni međukulturalne kompetencije u sve četiri godine učenja. Elementi drugačije kulture uglavnom su životinje (npr. *We're going to the zoo* ili *The happy hippo song* ili *Kookaburra*) ili elementi britanske kulture (čaj, veslanje i božićne pjesme 'carols'). Dobar primjer pjesme koja doprinosi međukulturalnoj kompetenciji, ali i međupredmetnim temama je pjesma *Kookaburra*. Koristeći tu pjesmu, učenici mogu saznati o Australiji i o raznim vrstama ptica i biljaka. Uz to, pjesma potiče pamćenje oblika 3. lica jednine u vremenu *Simple Present* što je česta greška učenika engleskog jezika te ima zabavne riječi. U današnje vrijeme globalizacije, suživota različitih kultura, problema vršnjačkoga nasilja i općenito porasta agresivnosti u djece (Klarin et al, 2018.) preporučljivo je povećati broj pjesama koje će poticati znanje, empatiju i otvorenost prema drugim kulturama. Također, engleski jezik u današnje je vrijeme mediji korišten na globalnoj razini tako da Velika Britanija može biti samo polazna točka za osvještavanje učenika o različitim kulturama. Takvim bi se pristupom osnažio koncept međukulturalnosti kojemu je dana velika važnost u Kurikulumu, a ne koncept (britanske) monokulturalnosti koji je inače zastupljen u udžbenicima engleskoga jezika.

Nadalje, pjesme koje potiču međupredmetne teme najviše su zastupljene u udžbeniku za prvi razred koji je usklađen s novim Kurikulumom. Većina pjesama za prvi razred pridonose cjelovitome razvoju učenika (npr. *The Please and Thank You Song* – uljudno ponašanje, *I Love Carrots* – zdrava prehrana, *Red Light, Red Light* – sigurnost u prometu, *The Toy Song* – suradnja s drugima). Međutim, u ostalim godinama (za 2., 3. i 4. godinu učenja) rijetko koja

pjesma potiče međupredmetne teme. Pretpostavlja se da će se broj takvih pjesama povećati kada se svi udžbenici budu uskladili s Kurikulumom. Bilo bi hvalevrijedno da se uključe i pjesme vezane za ekologiju jer takvih nema u analiziranim udžbenicima.

Također, postavlja se pitanje tekstualne primjerenosti i smisla nekih pjesama (npr. uključivanje samo jedne strofe pjesme *Hot Cross Buns*). To najviše dolazi do izražaja u izboru pjesama za četvrti razred. Na primjer, pjesma *This Old Man* nema transparentno značenje, a analizom riječi dolazimo do teme sukoba Engleza i Iraca ili teme pijanstva što opet nije primjereno dječjoj dobi. Ostali su primjeri pjesma *My Bonnie Lies Over the Ocean* koja sadrži stih *'I dreamt that my Bonnie was dead, bring back my Bonnie to me...'* ili pjesma *A hunting we will go* koja sadrži opisivanje zlostavljanja životinja (*We'll catch a fox and put him in a box, we'll catch a bear and cut his hair, we'll catch a pig and dance a little jig*) gdje je samo originalan stih *'And never let him go'* pretvoren u *'then we'll let him go'*. Općenito, u četvrtoj se godini učenja gubi funkcija pjesme u nastavi engleskog jezika, brojem i odabirom pjesama. U današnje vrijeme kad postoji tendencija (npr. istraživačka skupina *'Lifelong kindergarten'* na Sveučilištu MIT ili predavanja sir Kena Robinsona) da se pokuša osvijestiti velika važnost kreativnih aktivnosti za stalni razvoj čovjeka, svakako bi trebalo i dalje poticati upotrebu pjesama u nastavi.

4.2. Glazbena obilježja

Za potrebe istraživanja doprinosa potrebitoga razvoja glazbenih vještina pristupilo se glazbenoj analizi pjesama. Istraženi su glazbeni elementi: odabir vokalnih izvođača, kretanje melodijske linije, tonalitet, opseg pjesme, tempo, ugođaj i primjerenost s obzirom na analizirane varijable. Brojčano, analizirano je 60 pjesama, od toga primjereno ih je 21 (*Slika 1*).

Kod većine su pjesama izvedbe pjevača neprimjerene jer se kreću u oktavama koje djeca ne mogu otpjevati. Oblikovno su jednodijelne do trodijelne. Opseg dječjega glasa kreće se od g do d2 (Gortan-Carlin, Cesar, 2014), pa bi i pjesme trebale biti u okviru ovih raspona. Melodijske linije pjesama su jednostavne, lake, kratke s postupnim pomacima. Skokoviti melodijski pomaci su rijetki npr. skok m6 silazno u tradicijskoj pjesmi *Hot Cross Buns*, uzlazni skok v6u *Old McDonald Had a Zoo* ili uzlazni i silazni skokovi č5 u *Hickory Dickory Dock*. Češće se koristi rastavljeni durski kvintakord, npr. u *April's song*. Glazbeni zapis prati tekst koji je kratak i tematski prati nastavnu jedinicu. U glazbenom smislu često nedostaje ponavljanje ili druga rečenica. Primjer za to je *Jingle Bells* gdje je zabilježen tek prvi dio refrena pjesme koju djeca poznaju i mogu je pjevati u cijelosti. Tempo je najčešće umjeren, manje brz, što je primjereno za istraživani uzrast. Tonaliteti pjesama su najčešće C-dur (45 %), D-dur (28,3 %), E-dur (10 %), G-dur (6,7 %), A-dur (5 %) i po jednom su prisutni Es-dur, B-dur i tek jedna pjesma u fis-molu. Neprimjerenost se, osim predbukih tonova, pokazuje u prekratkotrajnom trajanju (gotovo da nije pjesma već melodijsko-metrički primjer), nestabilnost intonacije i tonaliteta, nadalje kako bi se izbjeglo višekratno ponavljanje, melodija je varirana pa je teška za brzo svladavanje (npr. pjesma *I Like...* koja je varijanta pjesme *I Like Colours*), dok težu melodijsku liniju ima npr. *A Funny Zoo*. Nadalje, primjetan je pad broja pjesama koje se pjevaju u četvrtom razredu, no analizirane pjesme donose promjenu u usporedbi s dužinom trajanja pjesme u prva tri razreda. Sada su to pjesme s više strofa i primjerenije oblikovno i dužinom trajanja. Ugođaj svih pjesama je vedar, veseo, tek je nekoliko pjesama sjetnih i jedna borbena, što je primjereno za dječje pjesme. Na temelju analize zaključujemo da se prilikom pripreme samoga udžbenika za ranoučenje engleskoga jezika ne pridaje velika pažnja razvoju glazbenih vještina, iako se kao sredstvo učenja jezika koristi pjesma koju učenici uče po sluhu, pretpostavlja se, isključivo služeći se zvučnim zapisom (jer notnog zapisa nema). Da bi se istovremeno razvijale kompetencije dviju međupredmetnih tema, pjesmi treba pristupiti pomoću metode učenja nove pjesme koristeći igru jeke. Metoda igre jeke ostvaruje se kada učitelj otpjeva dio pjesme, intonacijski i tekstualno točno, a djeca ponavljaju na temelju odslušanoga.

5. ZAKLJUČAK

Pozitivan je doprinos pjesme nastavi engleskog jezika odavno dokazan, i u kognitivnim, i u afektivnim aspektima dječjega učenja, od poboljšanoga izgovora, olakšanoga pamćenja novih riječi i gramatičkih struktura do veće motivacije za učenjem novoga jezika i stvaranja pozitivnoga stava prema novom jeziku. Sukladno s tim, pjesma je uključena kao preporučena aktivnost u novom Kurikulumu nastavnoga predmeta Engleski jezik za osnovne škole i gimnazije Republike Hrvatske (2019) za ostvarivanje ishoda svih domena propisanih Kurikulumom (Komunikacijska jezična kompetencija, Međukulturna komunikacijska kompetencija i Samostalnost u ovladavanju jezikom). Analizom 60 pjesama uključenih u udžbenike za prve četiri godine učenja engleskoga jezika, dolazi se do rezultata koji upućuju na to da pjesme imaju većinom tradicionalnu ulogu podupiranja komunikacijske jezične kompetencije, a da je njihova uloga u razvoju međukulturne komunikacijske kompetencije nedovoljno iskorištena. Uspoređujući udžbenike za 2., 3. i 4. razred, koji su utemeljeni na Planu i programu iz 2006. godine i udžbenika za 1. razred, koji je usklađen s novim Kurikulumom, primjećuje se pridavanje većega značaja glazbi i njezinoj ulozi u poticanju međupredmetnih tema. Unatoč svim prednostima koje pokazuje sadržaj udžbenika usklađen s Kurikulumom, većina pjesama i dalje nije primjerena razvoju glazbenih vještina učenika. To pokazuje da i nakon

obrazovne reforme treba poticati interdisciplinarnostpri izradi udžbenika (nastavnika engleskoga i glazbenoga odgoja)jer je primjerenost pjesme preduvjet ostvarivanja njezina bogatoga potencijala. Također je vidljiva potreba za ciljanim sklapanjem pjesama koje će istovremeno razvijati i glazbene vještine i učenje jezika imajući na umu specifičnosti engleskoga za hrvatske govornike.

LITERATURA

- Aguirre, D., Bustinza, D., & Garvich, M. (2016). Influence of Songs in Primary School Students' Motivation for Learning English in Lima, Peru. *English Language Teaching*, 9, 178. DOI: 10.5539/elt.v9n2p178.
- Andraka, M.,&Jurković, A.(2015). Potiču li udžbenici za rano učenje stranog jezika razvoj strategija učenja vokabulara?*Strani jezici*, 44, 29-53.
- Bartle, G. (1962). Music in the language classroom. *Canadian Modern Language Review*. Fall, 11-14.
- Engh, D. (2012). Why use Music in English Language Learning? A Survey of the Literature. *English Language Teaching* 6 (2), 113–127.
- Fuchs, M.,&Röber C. (2008). Piraten-Ratten. Lieder zum Weiterführenden Schriffterwerb. *Arbeitsheft und CD mit 13 Liedern und Playbacks [Pirate Rats: Songs for Building Literarcy Skills. Workbook and CD With 13 Songs and Playbacks]*. Freiburg: Selbstverlag der PH Freiburg.
- Gortan-Carlin, I. P.,&Cesar, M. (2014). Značaj istraživanja glazbenih sposobnosti djece u nižim razredima. 14. *Dani Mate Demarina: Suvremeni izazovi i teorije i prakse odgoja i obrazovanja*. Prskalo, I., Jurčević Lozančić, A.,&Braičić, Z. (ur.). Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilište u Zagrebu, 85-94.
- Hopp, H.,&Schmid, M. (2013). Perceived foreign accent in first language attrition and second language acquisition: The impact of age of acquisition and bilingualism. *Applied Psycholinguistics*, 34(2), 361-394. DOI:10.1017/S0142716411000737
- Kurikulum za nastavni predmet engleskog jezika. Narodne novine 7/2019. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_7_139.html). Pristupljeno: 20.2.2020.
- Ludke, K.,&Weinmann, H. (2012). European Music Portfolio: A Creative Way into Languages - Teacher's Handbook. [https://www.researchgate.net/publication/260265824_European_Music_Portfolio_A_Creative_Way_into_Languages_-_Teacher's_Handbook/stats] Pristupljeno: 20.2.2020.
- Ludke K. M., Ferreira F.,&Overy K. (2014). Singing can facilitate foreign language learning. *Mem. Cognit*, 42, 41–52. DOI: 10.3758/s13421-013-0342-5
- Ludke K.M. (2018). Singing and arts activities in support of foreign language learning: an exploratory study.*Innovation in Language Learning and Teaching*, 12 (4), 371-386. DOI: 10.1080/17501229.2016.1253700
- Schön, D., Boyer, M.,Moreno, S.,Besson, M.,Peretz, I.,&Kolinsky,R. (2008). Songs as an Aid for Language Acquisition.*Cognition*, 106 (2), 975–983.
- Schön, D., Gordon, R.,Campagne, A.,Magne, C.,Astésano, C.,Anton, J.-L.,&Besson,M. (2010). Similar Cerebral Networks in Language, Music and Song Perception.*NeuroImage*, 51, 450–461.
- Šulentić Begić, J.,&Dudjak, M. (2015). Pjevanje i slušanje pjesama u ranom učenju engleskoga jezika. *Didaktički putokazi - časopis za nastavnu teoriju i praksu*, 71, 42-47.